

## ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Γραμματολογικά ο ποιητής Ηλίας Γκρής (Σχίνοι Ολυμπίας 1952-Κρέσταινα) ανήκει στην τρίτη μεταπολεμική γενιά που την είπαν *γενιά της αμφισβήτησης* και σύμφωνα με άλλους καταστάλαξε στα γράμματά μας ως *γενιά του '70*.

Η ποίηση του Ηλία Γκρή, που πρωτοεμφανίζεται το 1977, με την πρωτόλεια συλλογή *Ομολογίες*, είναι κοινωνική, υπαρξιακή, φιλοσοφική. Σε όλο το έργο του ποιητικό-πεζογραφικό υπάρχει εν εξελίξει ένα υπέδαφος με αυτές τις τρεις παραμέτρους. Από την, κατ' ουσίαν, πρώτη συλλογή του *Ρημαγμένη Πολιτεία* 1980, μέχρι και την τέταρτη *Λήθαργος Κόσμος*, 1987 ο παλμός του κόσμου, με τις σφοδρές αντιθέσεις, ολοζώντανος μέσα στους στίχους του τον κατατάσσει αρχικά στο πλευρό των κοινωνιστών ποιητών, αλλά «η φωνή του ξεχωρίζει γιατί κρατάει ή κρατιέται κι από τις ρίζες μιας ουσιαστικά βιωμένης εφηβείας και μιας ποιητικής εγρήγορσης».<sup>1</sup> «Ο προφητικός-προ-

---

<sup>1</sup> Μιχάλης Μερακλής, περιοδικό *Πολιορκία*, Δεκέμβρης-Φλεβάρης 1987, σσ. 19-20.

φητικός τόνος των πρώτων συλλογών», όπως γράφει ο Αλέξης Ζήρας, «προοικονομεί το πέραςμα του ποιητή στην *Έφεσο των Αλόγων*, 1993, σε έναν λόγο που (...) αναζητεί μέσω της συνειδητής αναγωγής το άχρονο, το αρχέγονο, την ηρακλείτεια ρευστότητα των πραγμάτων».<sup>2</sup> Τα ποιήματα της συλλογής αυτής αποτελούν καμπή στις μέχρι τώρα αισθητικές του αναζητήσεις, όπως αναγνωρίζει ο ποιητής.<sup>3</sup>

Με την έκτη συλλογή του *Αλφειός Πρόγονος*, 2005 όπως θα γράψει ο Μιχάλης Μερακλής «ο Γκρής αρθρώνει τον τίμιο λόγο του, άμεσο και αυθεντικό»<sup>4</sup>

Η συλλογή *Αλφειός Πρόγονος* με αρκετά ποιήματα να συνιστούν μια μυθοποιητική εντοπιότητα, «ο Ηλίας Γκρής με την κατακτημένη ρυθμική αγωγή του λόγου του, προσφεύγει στα καβαφικά συμφραζόμενα επιζητώντας θεματικές ευρύτερες και αναγνωρίσιμες που τις επεκτείνει περαιτέρω, ώστε να τις φέρει εγγύτερα στα καθ' ημάς, να εμβολιάσει το παρόν»,<sup>5</sup> γράφει ο συγγραφέας-κριτικός Κώστας Βούλγαρης.

Στην τελευταία συλλογή του *Σαν άλλος Οιδίποδας* [2005] ο Γκρής, διευρύνει το πεδίο των αναζητήσεών του τόσο θεματολογικά όσο κι αισθητικά.

Με επάλληλη εκδίπλωση δραστικών μύθων, που εκτείνονται από την Αρχαία Ελλάδα και φτάνουν στη σύγχρονη εποχή και

<sup>2</sup> Αλέξης Ζήρας, Επίμετρο στον τόμο *Λήθαργος Κόσμος*, Ποίηση 1977-1987, εκδ. Γκοβόστη, 2014, σελ. 133.

<sup>3</sup> *Τα Νέα*, Πανόραμα - Πρόσωπα, Δευτέρα 9 Αυγούστου 1993, σελ. 30.

<sup>4</sup> Μιχάλης Μερακλής: *Αλφειός πρόγονος*, εκδ. Μεταίχμιο, Αθήνα 2005. Περιοδικό (δε)κατα, Άνοιξη 2006, σελ. 176.

<sup>5</sup> Κώστας Βούλγαρης: Ψελλίζοντας για αγώνες χαμένους στην ομίχλη, *Η Αυγή Κυριακάτικη*, 31 Ιουλίου 2005, σελ. 19.

τη μυθοποιητική του εντοπιότητα, ο ποιητής, αναστοχάζεται και αμφισβητεί καταξιώνοντάς τον ως έναν από τους σημαντικότερους ποιητές της γενιάς του.

Ο όρος «γενιά» γεννήθηκε στη Γαλλία, όπου οι λογοτεχνικές σπουδές για μεγάλο χρονικό διάστημα (τέλη 19ου και μεγάλο μέρος του 20ού αιώνα) ήταν προσανατολισμένες στην ιστορική προσέγγιση της λογοτεχνίας. Πράγματι, ο Γάλλος κριτικός και ιστορικός της λογοτεχνίας Albert Thibaudet καθιέρωσε τον όρο *generation litteraire*, τον οποίο θεώρησε απαραίτητο για τη σωστή μελέτη της γαλλικής λογοτεχνίας και της εξέλιξής της. Αν και η ιστορική προσέγγιση της λογοτεχνίας δεν είναι σήμερα η κυρίαρχη, ο όρος παραμένει δόκιμος σε αρκετές γλώσσες, παρά τις επιφυλάξεις που έχουν κατά καιρούς εκφραστεί για τη χρησιμότητα ή την ακρίβειά του.<sup>6</sup>

Σύμφωνα με τον Γιώργο Βελουδή ο όρος «γενιά», πολιτογραφείται στην ιστορία γύρω στο 1850 και μεταφέρεται στην ιστορία της λογοτεχνίας γύρω στο 1880 με «δύο εννοιολογικές παραλλαγές: α) Υπό την επίδραση του θετικισμού και βιολογισμού του 19ου αιώνα, η «λογοτεχνική γενιά» ταυτίστηκε με τη μέση «γόνιμη» ηλικία (το μισό του 70: γύρω στα 35 χρόνια) του ανθρώπου-συγγραφέα (W. Scherer) -προσδίδοντας έτσι στα πνευματικά-καλλιτεχνικά-λογοτεχνικά φαινόμενα το χαρακτήρα της βιολογικής «γέννησης- ακμής- παρακμής», β) Υπό την επίδραση της «πνευματοκεντρικής» θεωρίας της ιστορίας (W. Dilthey) η (λογοτεχνική) «γενιά» εννοήθηκε ως η κοινωνική

---

<sup>6</sup> J.A.CUDDON *Λεξικό λογοτεχνικών όρων και θεωρίας λογοτεχνίας*, Μεταίχμιο, Αθήνα 2005.

ομάδα σχετικά συνομήλικων ατόμων (δημιουργών, συγγραφέων, λογοτεχνών), που συνδέονται μεταξύ τους με κοινή μόρφωση, ιδεολογία, ιστορικές εμπειρίες και βιώματα - και με την έννοια αυτή χρησιμοποιήθηκε πλατιά ιδίως μετά τον Πρώτο Μεγάλο Πόλεμο, στις δεκαετίες του 1920 και 1930 με χαρακτηριστικότερο δείγμα της «μεθόδου» αυτής την *Histoire de la littérature française de 1789 à nos jours* (1936) του Α. Thibaudet, από την οποία «κατάγεται» και η Ιστορία της νεοελληνικής λογοτεχνίας (1948-1949) του Κ. Θ. Δημαρά.<sup>7</sup>

Στο λεξικό λογοτεχνικών όρων των Παρίση Νικήτα και Γιάννη διαβάζουμε σχετικά με το όρο:

«Ανάμεσα σε μια ομάδα συγγραφέων, ποιητών, διανοουμένων κτλ. που εμφανίζονται την ίδια πάνω κάτω εποχή είναι δυνατόν να υπάρχουν ορισμένα κοινά χαρακτηριστικά. Συνήθως οι λογοτέχνες που απαρτίζουν, έστω και άτυπα, μια τέτοια ομάδα:

- α) είναι περίπου συνομήλικοι, στοιχείο που ηλικιακά τους κατατάσσει στην ίδια γενιά
- β) έχουν δεχθεί από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα της εποχής τους κοινές επιδράσεις και βιώματα, που τους διαμόρφωσαν ως πρόσωπα και χαρακτήρες
- γ) συχνά τους διακρίνει μια κοινή όραση και αντίληψη για τη ζωή και εξίσου συχνά τούς θερμαίνουν τα ίδια οράματα και οι ίδιοι στόχοι
- δ) το έργο τους, η αφηγηματική και ποιητική τους γραφή, πα-

<sup>7</sup> Γιώργος Βελουδής, *Γραμματολογία. Θεωρία της λογοτεχνίας*, Πατάκης, Αθήνα 2008, σσ. 375-376.

ρουσιάζει κάποια κοινά τεχνοτροπικά χαρακτηριστικά ή και μια κοινή αντίληψη για το ρόλο και τη λειτουργία της τέχνης στη ζωή. Βέβαια, όλα αυτά δε σημαίνουν ότι ο καθένας δε διατηρεί τα αυστηρά προσωπικά χαρακτηριστικά (γλώσσα, ύφος, θέματα κτλ.). Όταν συντρέχουν οι προαναφερόμενες προϋποθέσεις (ή και κάποιες άλλες), οι λογοτέχνες που «συνδέονται» με κάποιους τέτοιους κοινούς δεσμούς, λέμε ότι απαρτίζουν μια λογοτεχνική γενιά, δηλαδή μια ομάδα πνευματικών ανθρώπων που συνδέονται με ορισμένα, συνήθως ευδιάκριτα, κοινά χαρακτηριστικά.»<sup>8</sup>

Αφού δώσαμε σε γενικές γραμμές τις παραμέτρους του όρου γενιά θα προσπαθήσουμε, στην ενότητα αυτή, να καταγράψουμε, όχι βεβαίως αναλυτικά, τις διαστάσεις του όρου *γενιά του '70* μέσα από την παράθεση των βασικών απόψεων των σημαντικότερων κριτικών, μελετητών αλλά και ποιητών.

Αναλυτική επεξεργασία των απόψεων που έχουν εκφραστεί για τον όρο, αλλά και γενικότερα για την ιδεολογία και την αισθητική της *γενιάς του '70* γίνεται στην αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή της Μαρίας Ν. Ψάχου, με θέμα την *ιδεολογική και αισθητική διερεύνηση της γενιάς του '70*.<sup>9</sup>

Ο Βάσος Βαρίκας, αποδέχεται έμμεσα τον όρο, όταν τιτλοφορεί το πρώτο του άρθρο, [Νοέμβριο του 1970 (29-11- 1970)]

<sup>8</sup> Ιωάννης Παρίσης, Νικήτας Παρίσης, *Λεξικό λογοτεχνικών όρων*, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων (Ο.Ε.Δ.Β.), Αθήνα 2009.

<sup>9</sup> Μαρία Ν. Ψάχου, *Η ποιητική γενιά του '70 ιδεολογική και αισθητική διερεύνηση*. Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων φιλοσοφική σχολή, Τμήμα φιλολογίας, τομέας Μεσαιωνικής & Νέας ελληνικής φιλολογίας. Γιάννενα 2011. <https://www.didaktorika.gr/eadd/handle/10442/28388>

«Η νέα γενεά μπροστά στο σήμερα», όπου γράφει: «Η πρόσφατη περιδιάβαση στους στίχους των νέων, μας επέτρεψε να διαπιστώσουμε μια σειρά από ομοιότητες, κοινά στοιχεία, αναλογίες, που συνθέτουν μια λίγο πολύ κοινή στάση ζωής, ανεξάρτητα από τις φιλολογικές τους προτιμήσεις και ακόμη από την αξιολόγηση των κειμένων τους. Μια στάση, που μοιάζει ουσιαστικά, ως τάση τουλάχιστον, να διαφοροποιείται ουσιαστικά από κείνη των προηγούμενων γενεών, κι ας παραμένει ακόμα στο στάδιο της διαμόρφωσης».

Αλλά και στο σημαντικό άρθρο που δημοσίευσε πάλι στο [*Βήμα* στις 16-5-1971] με τίτλο «Ποιητικός αντικομορμισμός»<sup>10</sup> κρίνοντας το βιβλίο του Δημήτρη Ιατρόπουλου, *Ποιητική Αντιανθολογία*, 1971, σημειώνει: «Μπορούμε να αναγνωρίσουμε στα ποιητικά κείμενα που τη συνθέτουν, την ιδεολογική και αισθητική κατάθεση της νέας γενιάς. Μπαίνουν πολλά από τα ζητήματα που την απασχολούν στο ξεκίνημά της. Θέματα πολιτικά και κοινωνικά με αναγωγή στον υπαρξιακό χώρο. Την εκκίνηση δίνει το αίσθημα της διάψευσης και του αδικαιώτου μιας διεκδίκησης ή μιας προσμονής και η ειρωνική αναγνώριση μιας τυποποιημένης καθημερινότητας που μηδενίζει τις προοπτικές.»

Ο Γ.Π.Σαββίδης στην κριτική του «Η ποίηση σαν κώδικας ζωής» [κριτική για τη συλλογή του Λ. Πούλιου, *Ποίηση 2* στην εφημερίδα το *Βήμα*, στις 13 Μαΐου 1973], συμφωνεί ουσιαστικά

<sup>10</sup> Εφημ. *Το Βήμα της Κυριακής*, 16-5-1971. Στο άρθρο αυτό ο Βαρίκας παρουσιάζει τις απόψεις του για το αντικομορμιστικό πνεύμα της ποίησης της γενιάς του '70 αποδίδοντάς της και το χαρακτηρισμό *ποίησης της Αμφισβήτησης*.

με τις απόψεις του Βαρίκα. Γράφει λοιπόν στην κριτική του ότι: «Από τότε που ο Βάσος Βαρίκας δημοσίευσε στο *Βήμα* (16 Μαΐου 1971) την κριτική του επιφυλλίδα με τίτλο «Ποιητικός αντικομφορμισμός», είναι κοινό μυστικό στους ευρύτερους λογοτεχνικούς μας κύκλους πως μετά το 1967 κρυσταλλώνεται στον τόπο μας μια πολυάριθμη ομάδα νέων ποιητών, με κάμποσες έντονες προσωπικότητες και ένα αίσθημα *συναχής*. Η κρυστάλλωση αυτή, σήμερα, φαίνεται να έχει προχωρήσει σε βαθμό που μας επιτρέπει να μιλήσουμε, αν όχι για “νέα σχολή του γραφομένου (λυρικού) λόγου”, οπωσδήποτε όμως για μια καινούργια ποιητική «γενιά», η οποία ετοιμάζεται να διαδεχτεί τις δύο προηγούμενες: συντομογραφικά, την πλούσια γενιά του 1935 και την στερημένη γενιά του 1945, που κανονικά θα περίμενε κανείς να έχουν ήδη περάσει σε πρώτη και δεύτερη σειρά εφεδρείας.»<sup>11</sup>

Ο Δ.Ν. Μαρωνίτης στο βιβλίο του «Ποιητική γενιά του '70» *Μέτρια και μικρά. Περιοδικά και εφημέρα*, σημειώνει για τον όρο: «Προτείνω να στεγαστούν υπό τον τίτλο «Γενιά του '70» ποιητές που έχουν γεννηθεί: το νωρίτερο στα 1942, το αργότερο στα 1956. Το χρονικό αυτό φάσμα είναι βέβαια εξαιρετικά ευρύ, επιβάλλεται όμως, νομίζω, από τα βιογραφικά δεδομένα ποιητών με στενές γραμματολογικές συγγένειες μεταξύ τους. Ο μέσος πάντως ληξιαρχικός δείκτης γέννησης βρίσκεται στο όριο του 1950. Ως εκ τούτου το κρισιμότερο ιστορικό γεγονός που βιώνουν οι ποιητές της γενιάς αυτής είναι η εφτάχρονη στρατιωτική δικτατορία (1967-1974).

---

<sup>11</sup> Γ.Π. Σαββίδης, «Η ποίηση σαν κώδικας ζωής» (κριτική για τη συλλογή του Λ. Πούλιου, *Ποίηση 2*) *Βήμα*, 13 Μαΐου 1973. Τώρα στο *Εφήμερον σπέρμα (1973-1978)*, Ερμής, Αθήνα 1978.

Συνυπολογίζονται ως νόμιμοι εταίροι της ποιητικής αυτής γενιάς όσοι έχουν δημοσιεύσει τουλάχιστον μια συλλογή στο διάστημα 1967-1981. [...]».<sup>12</sup>

Ο Δημήτρης Μαρωνίτης δείχνει ακριβώς στην οριοθέτηση της *γενιάς του '70*, καθώς απ' την εξέλιξη των πραγμάτων η γενιά αυτή περικλείει το σύνολο των ποιητών της με απαρχή τον Γιάννη Κοντό (1942)<sup>13</sup> και απώτερο άκρο τον Γιάννη Βαρβέρη (1955).

Ο Βαγγέλης Χατζηβασιλείου στο κείμενό του: «Διαδρομές της γενιάς του 1970. Από τη νεανική εξωστρέφεια στην ωριμότητα της εσωτερικής περιπλάνησης», θα σημειώσει: «Γεννημένοι μεταξύ 1943 και 1955, ενήλικοι (ή και στην πρώτη τους ωριμότητα) κατά τη διάρκεια της δικτατορίας, η οποία συμπίπτει χρονικά με τον Μάη του 1968, όπως και με την ιδεολογική του προέλαση ανά την Ευρώπη και τον κόσμο, οι διάδοχοι των πρώτων και των δεύτερων μεταπολεμικών (κάποτε έπεσε η πρόταση να ονομαστούν *τρίτη μεταπολεμική γενιά*) θα απομακρυνθούν με τη σειρά τους από τον ατομικό χώρο, για να ανταλλάξουν τη διάψευση και την πικρία των ανιόντων τους με ένα αίσθημα καθολικής κοινωνικής δυσφορίας. Δυσφορία που θα εκφραστεί και με μια αρκούντως καταγιγιστική, αλλά και καταγγελτική (αν όχι και τελείως συνθηματολογική) γλώσσα. Από αυτή την άποψη, οι ποιητές της γενιάς του 1970 θα πιάσουν οπωσδήποτε επαφή τόσο με τις ανατρεπτικές διαθέσεις

<sup>12</sup> Δ.Ν. Μαρωνίτης, «Ποιητική γενιά του '70». *Μέτρια και μικρά. Περιοδικά και εφημέρια*, Κέδρος, Αθήνα 1987, σ. 231.

<sup>13</sup> Όλοι, σχεδόν, οι αναφερόμενοι στη γενεαλογία της γενιάς αυτής αναφέρουν τον Γιάννη Κοντό ως γεννημένο το 1943 που είναι λάθος! Το σωστό είναι 1942, όπως βεβαιώνει ο τάφος του ποιητή!

του γαλλικού Μάη του 1968, όσο και με τις παράλληλες, πολυσύνθετες κινητοποιήσεις της Νέας Αριστεράς στα αμερικανικά πανεπιστήμια».<sup>14</sup>

Και θα συμπληρώσει τονίζοντας τον αδιαμεσολάβητο, σχεδόν προφορικό στίχο, με έναν υπερπληθωρισμό ποιητικών εικόνων και αντιθέσεων, καθώς με μια από σκοπού ξέχειλη και αποσπασματική πεζολογία, από την οποία δεν απουσιάζει συχνά και ένα στοιχείο παραληρηματικής αφήγησης, οι νέοι ποιητές θα συναντηθούν με τον Μάη του 1968 σε ένα άλλο επίπεδο: στο επίπεδο της καλλιτεχνικής πράξης, έστω κι αν θα χρειαστεί πολύς καιρός ακόμη για να εκδηλωθεί η τελευταία όντως στο έργο τους.

Οι παραπομπές εδώ, τονίζει ο Χατζηβασιλείου, άμεσες ή έμμεσες, είναι ενδεικτικές: από τις μουσικές του Μπομπ Ντύλαν στο Γκρίνουιτς Βίλατζ και των Μπητλς στο Λίβερπουλ μέχρι τις ανορθόδοξες κατακτήσεις των underground καλλιτεχνών στη Βόρεια Αμερική, τους πειραματισμούς του πολυμορφικού Gruppo 63 στην Ιταλία, αλλά και τις αποδομητικές ορέξεις του νέου μυθιστορήματος στη Γαλλία. Η λογική της άρνησης, όμως, που τώρα θα συνδεθεί με τη σχηματικότητα της φόρμας και του στίχου, είναι, και πάλι, ολοφάνερη. «Οι νέοι ποιητές θα διατυμpanίσουν, έξαλλοι ενδεχομένως από κρυφή χαρά, τον όλεθρο

---

<sup>14</sup> Βαγγέλης Χατζηβασιλείου, «Διαδρομές της γενιάς του 1970. Από τη νεανική εξωστρέφεια στην ωριμότητα της εσωτερικής περιπλάνησης». *Για μια ιστορία της ελληνικής λογοτεχνίας του εικοστού αιώνα. Προτάσεις ανασυγκρότησης, θέματα και ρεύματα*. Πρακτικά συνεδρίου στη μνήμη του Αλέξανδρου Αργυρίου. Ρέθυμνο 20-22 Μαΐου 2011, επιμ. Αγγέλα Καστρινάκη, Αλέξης Πολίτης, Δημήτρης Τζιόβας, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης – Μουσείο Μπενάκη, Ηράκλειο 2012, σ. 370.

για τον όλεθρο, όπως και την καταστροφή για την καταστροφή, οδηγώντας τις λέξεις τους στον πλήρη κατακερματισμό: σε μια πανηγυρική (με την ένταση ανεβασμένη στο φουλ) εξάρθρωση. [...] Ο Μάης του 1968 θα αποτυπωθεί στη συνείδηση των νέων ποιητών με τους όρους μιας γενικευμένης αντιεξουσιαστικής και αντισυμβατικής νοοτροπίας. *Ζωγραφίστε πάνω στο σώμα μου τη μέθεξη της τζαζ | του ροκ εντ ρολ, του χασίς και των βαρβιτουρικών*, θα γράψει ο Γιώργος Χρονάς, την ώρα που ο Βασίλης Στεριάδης θα διακηρύξει από την πλευρά του: *Τέσσερα πλην τέσσερα συν τέσσερα | διά τέσσερα επί τέσσερα | θα μου πείτε πως αυτό δεν είναι καν ένα ποίημα*. [...] Οι νέοι ποιητές θα εγκαταλείψουν προϊούσης της δεκαετίας του 1980 το οργίλο τους σύμπαν και τον εξωτερικό τους προσανατολισμό για να συγκεντρώσουν την προσοχή τους στην εσωτερική (ψυχική, υπαρξιακή, αλλά και αισθητική) περιπλάνηση. Και κάτι τέτοιο θα συμβεί με τη συνδρομή και όσων είτε θα κατευθυνθούν ευθύς εξαρχής προς τα εκεί (μια λιγότερο εμφανής και πολυπληθής ομάδα) είτε θα έρθουν να προστεθούν αργότερα, από το μέσον της δεκαετίας του 1970 και μετά (ή και κατόπιν), στον αρχικό πυρήνα της γενιάς, που διαμορφώνεται στη φθίνουσα δεκαετία του 1960 και στις αρχές της δεκαετίας του 1970. Υπό αυτούς τους όρους, η γενιά του 1970 είναι μια *παρατεταμένη γενιά*, η οποία θα απορροφήσει ομαλά στους κόλπους της τα νεότερα μέλη [...].<sup>15</sup>

Και ο καθηγητής Roderick Beaton θα σημειώσει:

«[...] Το 1971 κυκλοφόρησε ο τόμος *Έξι ποιητές*. Οι ποιητές

<sup>15</sup> Ο.π., Βαγγέλης Χατζηβασιλείου, σσ. 371-372.

αυτοί δεν ήταν τότε γνωστοί, και υπό άλλες συνθήκες θα περίμενε κανείς ότι η λογοτεχνική και η εκδοτική τους πορεία θα είχε εξελιχθεί στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '60. Η έκδοση αυτή μπορεί να διαβαστεί ως τόμος διαμαρτυρίας, μιας διαμαρτυρίας όμως λιγότερο πολιτικής και περισσότερο οικουμενικής από αυτής της προηγούμενης γενιάς στα *Δεκαοχτώ κείμενα* και τις μεθεπόμενες συλλογικές εκδόσεις. Το ίδιο ισχύει και για αρκετές προσωπικές συλλογές που κυκλοφόρησαν την ίδια εποχή από εντελώς νέους (και νεαρούς) ποιητές, οι οποίοι μαζί με τους 'έξι ποιητές' θεωρούνται ο κορμός της νέας 'γενιάς' του '70: *Το χρονόμετρο* του Γιάννη Κοντού (γεν. 1943) και τα *Διόδια* της Τζένης Μαστοράκη (γεν. 1949) εκδόθηκαν το 1972. Στα επόμενα τρία χρόνια κυκλοφόρησαν το *Πεδίον Άρεως* του Νάσου Βαγενά (γεν. 1945) και το *Πλην εύχαρις* της Ρέας Γαλανάκη (γεν. 1947). Μαζί με άλλους συγγραφείς οι προηγούμενοι συμμετείχαν και σε συλλογικές εκδόσεις: με τίτλο *Κατάθεση '73* και *Κατάθεση '74* κυκλοφόρησαν τα αντίστοιχα χρόνια ογκώδεις ποιητικοί τόμοι.

Οι ποιητές που μόλις αναφέρθηκαν είναι οι πρώτοι Έλληνες ποιητές που συστηματικά προσγειώνουν τον μύθο και εξοικειώνονται μαζί του. Εξετάζουν και διερευνούν, χωρίς να διακατέχονται από αίσθημα κατωτερότητας, τη σύγχρονη συνάντηση των πατροπαράδοτων πολιτιστικών στοιχείων, συμπεριλαμβανομένης και της γλώσσας, με το διεθνισμό της ηλεκτρονικής εποχής και της pop κουλτούρας. Κανένας από τους ποιητές αυτούς δεν προσπαθεί να αναβιώσει τις παραδόσεις του παρελθόντος, όπως είχε κάνει η προηγούμενη γενιά, ούτε όμως αγνοούν τους μύθους, την ιστορία, τις παραδόσεις και τη γλώσσα του ελληνικού παρελθόντος. Έχουν σαφή επίγνωση της κληρονομιάς που τους

ανήκει, και την αντιμετωπίζουν ως μία χρήσιμη και αποδοτική παρακαταθήκη. Από την άποψη αυτή μπορεί να χρησιμοποιηθεί όπως όλα τα άλλα πολιτισμικά και αισθητικά δεδομένα της σύγχρονης εποχής. Οι ποιητές των αρχών της δεκαετίας του '70 απέχουν από κάθε προσπάθεια ιεράρχησης των αξιών. Χτίζουν την ποίησή τους πάνω σε αντιπαραθέσεις χτυπητές και επιγραμματικές. Συχνά παρωδούν, αλλά ανθίστανται σθεναρά σε κάθε έννοια σύγκλισης ή σύνθεσης».<sup>16</sup>

Η Έλσα Λιαροπούλου σε ομιλία της για την *ποιητική γενιά του '70* θα σημειώσει ότι:

«Τη στιγμή ακριβώς που ο δρόμος γινόταν δύσβατος για τους νέους, μια σύντονη προσπάθεια ποιητών της τελευταίας ώρας, δημιουργήσε, σαν από αυτοσυντήρηση, μια πνευματική κίνηση και άνοιξε τον δρόμο σε μια νέα ποιητική γενιά. Αν και η κίνηση αυτή επισημαίνεται με ιδιαίτερη έμφαση από το '67 και μετά, φτάνοντας στην κορύφωσή της το '69, βασίστηκε εν τούτοις σε ποιητές που άρχισαν να την προετοιμάζουν στην αρχή της πενταετίας.

Άλλωστε δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι η πενταετία αυτή υπήρξε για τον παγκόσμιο χώρο ένα χρονικό διάστημα σημαντικών εξελίξεων και ανακατατάξεων. Μια πενταετία κρίσιμη, στη μέση ενός αιώνα μεταβατικού, με άγνωστες μέχρι στιγμής συνέπειες για την ανθρωπότητα. Ιδιαίτερα στον ελληνικό χώρο, η πενταετία αυτή τείνει να λάβει ένα εξαιρετικό βάρος και ίσως κάποτε περάσει στην ιστορία σαν μια κρίσιμη στιγμή του

---

<sup>16</sup> Roderick Beaton, *Εισαγωγή στη νεότερη ελληνική λογοτεχνία. Ποίηση και Πεζογραφία, 1821-1992*, μτφ. Ευαγγελία Ζουργού-Μαριάννα Σπανάκη, Εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1996, σσ. 334-335.

Ελληνισμού, από εκείνες που κρίνουν τη μοίρα ενός έθνους. Ένα τέτοιο διάστημα, τόσο πυκνό σε γεγονότα, αποκτά κάποιο ειδικό βάρος στους ώμους του συνειδητού ατόμου. Επειδή η ελληνική ποίηση στις κορυφαίες στιγμές της στάθηκε πάντα μια συνειδητή φωνή ελεύθερων πνευμάτων, είναι επόμενο να ενδιαφέρει το ειδικό χρώμα της μέσα στην τελευταία πενταετία. Δοσμένο μάλιστα από τους νέους, τη γενιά της τρίτης μεταπολεμικής δεκαετίας, που είναι ο πιο ευαίσθητος και αυθόρμητος δέκτης κάθε κοινωνικής ροής. Οι αναζητήσεις των νέων και το ιδιότυπο κλίμα που ανασαίνουν, άσχετα από τις διαφορές στην αντιμετώπιση και στον τρόπο της έκφρασης, τους οδήγησαν σε κοινούς στόχους [...] Διακρίνεται λοιπόν κάποια πορεία και ενοποιημένη δράση, που εκδηλώθηκε, περ' από την έκδοση συλλογών, με τη δημιουργία λογοτεχνικών ομάδων, την οργάνωση ποιητικών εκδηλώσεων, την κυκλοφορία περιοδικών, κ.α.»<sup>17</sup>

Την άποψή τους για το θέμα *γενιά του '70* θα διατυπώσουν όμως, αρκετές φορές, ποιητές αυτής της γενιάς. Κάποιοι αποδέχονται την ύπαρξη γενιάς και τεκμηριώνουν την άποψή τους με αναφορά στα κοινά, συνεκτικά, χαρακτηριστικά της. Κάποιοι θέτουν όρους για να γίνει αποδεκτή, ενώ άλλοι αλλάζουν γνώμη στην πορεία της ποιητικής τους ζωής και παύουν να τη δέχονται.

Ο ποιητής Βασίλης Στεριάδης, αν και αποδέχεται την ύπαρξη γενιάς, παραδέχεται ότι η επικράτηση του όρου *γενιά του '70*

---

<sup>17</sup> Έλσα Λιαροπούλου: «Η Ποιητική γενιά του '70», Ομιλία στην Εταιρεία Διαπολιτισμικών Σπουδών, Σάββατο, 3 Μαρτίου 2012.

<https://e-didaskalia.blogspot.com/2017/06/1970.html?m=1>

προκάλεσε αρκετά νωρίς διπλή αντίδραση, αφενός μεν από ορισμένους κριτικούς και ποιητές της προηγούμενης γενιάς, αλλά και αφετέρου, το *περίεργο*, όπως το χαρακτήρισε, μέσα από την ίδια τη γενιά τους.<sup>18</sup>

Ο ποιητής και κριτικός Κώστας Παπαγεωργίου, δε θα συμφωνήσει με τον κερματισμό της μεταπολεμικής ποίησης για την οποία θα εκφράσει την άποψη ότι αποτελεί ένα σώμα.<sup>19</sup> Θα χρησιμοποιήσει τον όρο «γενιά του '70» σε κριτικά του κείμενα και βέβαια στη μελέτη του *Η Γενιά του '70, Ιστορία- Ποιητικές διαδρομές*,<sup>20</sup> επιλέγοντάς τον ως προσφορότερο από τους δύο άλλους προτεινόμενους γενιά της αμφισβήτησης ή τρίτη μεταπολεμική γενιά.<sup>21</sup>

<sup>18</sup> Ο.π., Μαρία Ψάχου διδακτορική διατριβή.

<sup>19</sup> Κ. Παπαγεωργίου, *Γράμματα και τέχνες*, τχ. 35-36, Νοέμβριος-Δεκέμβριος 1984: «Αυτό δε σημαίνει βέβαια ότι μπορούμε να αποφύγουμε το διαχωρισμό των γενιών, αφού αυτό μας βοηθάει να συνεννοούμαστε και για να βάζουμε κάποια πράγματα στη θέση τους, πιστεύω ωστόσο ότι όλη η μεταπολεμική ποίηση, από την πρώτη εμφάνισή της ως τις μέρες μας, αποτελεί έναν ενιαίο οργανισμό, ο οποίος βιώνει, μέσα στη ροή της ιστορίας, διαφορετικά πράγματα, χρησιμοποιώντας διαφορετικούς κάθε φορά τρόπους, κατακτημένους από την πείρα, επιγενομένους δηλαδή, αλλά και άλλους, εγγενείς αυτής της ποίησης της ίδιας. Φαντάζομαι με άλλα λόγια, τη μεταπολεμική ποίηση σαν ένα σώμα· η δεύτερη μεταπολεμική γενιά δεν θα μπορούσε να υπάρξει χωρίς την πρώτη, η τρίτη χωρίς την πρώτη και τη δεύτερη και πάει λέγοντας».

<sup>20</sup> Κώστας Γ. Παπαγεωργίου, *Η γενιά του '70, Ιστορία –ποιητικές διαδρομές*, νέα έκδοση, Κέδρος, Αθήνα 2016.

<sup>21</sup> Κώστας Γ. Παπαγεωργίου, *Γενιά του '70. Μύθος και πραγματικότητα. Γράμματα και τέχνες*, τχ. 34, Οκτώβριος 1984: «Γενιά του '70; Τρίτη μεταπολεμική γενιά ή γενιά της αμφισβήτησης; Στείρος γραμματολογικός προσδιορισμός ο πρώτος, κάπως φορτισμένος συναισθηματικά ο δεύτερος, ουσιαστικότερος ο τρίτος. Προτείνω να επιλεγεί οριστικά ο πρώτος· πιθανόν να αφήνει ή να δη-

«[...] Η τραγική αυτοδιάψευση της ιστορίας και, κατ' επέκταση, των ούτως ή άλλως σαθρών κοινωνικών δομών, των κάθε είδους ιδεολογιών και ιδεολογημάτων, ο κατακερματισμός και η απομυθοποίηση όλων των μέχρι πρότινος κατευναστικών «ισμών», επιφέρουν τις κατ' άλλους ολέθριες, και κατ' άλλους ευεργετικές και ποιητικά αφυπνιστικές συνέπειες στον κορμό της γλώσσας. Η γλώσσα παύει να επαληθεύεται ακόμα και στην απλούστερη, στην καθημερινή εκφορά της: [...] Αυτή ακριβώς η αμφισβήτηση της γλώσσας από τον ίδιο τον εαυτό της που στο ποιητικό πεδίο εκδηλώνεται ως διασυρμός και ως χλεύη της ποιητικής γλώσσας, ως αμφισβήτηση οποιασδήποτε σκοπιμότητάς της εκ μέρους των πιο «έμπιστων» χειριστών της, εκ μέρους των ποιητών, πράγμα που παρατηρείται για πρώτη φορά, τουλάχιστον σε τέτοια, σχεδόν καθολική έκταση, στην ποίηση των νέων.

[...]

Αναφορικά με τις επιδράσεις που δέχτηκαν οι νεότεροι ποιητές από τους ξένους, τα πράγματα εμφανίζονται κάπως συγκεκριμένα, δεδομένου ότι δεν είναι σε όλες τις περιπτώσεις εύκολο να πει κανείς με σχετική έστω βεβαιότητα πώς ακριβώς, κάτω από ποιες συνθήκες και ιστορικές συγκυρίες ασκήθηκαν αυτές οι επιδράσεις. Στα ονόματα των beat ποιητών, που ήδη αναφέρθηκαν [Γκίνσμπουργκ, Μπάροους, Κέρουακ, Κόρσο, Φερλινγκέ-

---

μιουργεί ερείσματα για περί των ορίων προστριβές ο δεύτερος- τουλάχιστον σε ορισμένες περιπτώσεις- για τον τρίτο ας μη μιλήσουμε καλύτερα. [...] Στο μεταξύ οι επερχόμενοι ποιητές, αυτοί που συμπληρώνουν το κάτω μέρος του... κάδρου, μπορεί να μην της φάνε το ψωμί, είναι όμως –έτσι τουλάχιστον εύχομαι εγώ να είναι– έξυπνοι και αυτάρκεις- αυτάρκεις και ανένδοτοι. Αυτοί θα καταλάβουν τι σημαίνει γενιά του '70 και θα τη λιοιδορήσουν.

τι] και που αναμφίβολα, καταλαμβάνουν τη μερίδα του λέοντος ανάμεσα στα «ξένα κέντρα» ποιητικών και γενικότερων πνευματικών επιρροών επί των ποιητών της γενιάς του '70, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και άλλα. [...] του Εντσενσμπέργκερ, της Σύλβιας Πλαθ, του Βοσνεσένσκι, του Χικμέτ, του Μαγιακόφσκι, του Έλιοτ, του Πάουντ, του Ρεμπώ, ακόμα και του Γουίτμαν».<sup>22</sup>

Ο Στέφανος Μπεκατώρος στο κείμενό του «Ανανεωμένη ορθοδοξία και κριτική», το 1979, επανέρχεται και θεωρητικά στο θέμα *γενιά του '70*. Σημειώνει χαρακτηριστικά: «Η άποψη που διατύπωσα στο κριτικό μου σημείωμα για μια εποχή “κατασταλαγμένων πια διαψεύσεων και διαπιστωμένης τελεσιδίκας της αφερεγγυότητας ιδεών, ηγεσιών, ηθικών κανόνων και πολιτικών συστημάτων”, εκφράζει την αίσθηση μιας νεότερης γενιάς ποιητών, της γενιάς του εβδομήντα, πράγμα που έχουν δεχθεί και άλλοι στο παρελθόν, αλλά και προσφάτως ο κριτικός Αλέξης Ζήρας σε εισήγησή του στο φετινό μάλιστα φεστιβάλ της *Αυγής*».

Είπε εκεί μεταξύ άλλων: “Τίποτε [για τη γενιά αυτή] δεν είναι ιερό, δεδομένο, αυτονόητο[...] Μπαίνουν κάτω από κρίση όχι μόνο οι πολιτικές ιδεολογίες, τα δόγματα και οι κάθε λογής ορθοδοξίες, αλλά επίσης οι ανθρώπινες σχέσεις, ο έρωτας, η οικογένεια, ένας συνολικός τρόπος ζωής που γίνεται ολοένα και πιο απάνθρωπος, πιο αποξενωμένος από την ανθρώπινη φύση, πιο καταστρεπτικός και πιο αγχώδης”.

---

<sup>22</sup> Κώστας Παπαγεωργίου, *Η γενιά του '70, Ιστορία –ποιητικές διαδρομές*, νέα έκδοση, Κέδρος, Αθήνα 2016, σ. 74.

[...] Η δική μου γενιά γεννήθηκε και ανδρώθηκε μέσα σε διαφορετικές κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες. Άλλες εμπειρίες και ιστορικά γεγονότα εκάρφωσαν στην τάβλα τις δικές μας ψυχές. Τα στίγματα που φέρουν στο κορμί τους οι προηγούμενοι ποιητές μας είναι τόσο σεβαστά και τα έχουμε διαβάσει με τόση προσοχή, που έχουμε γίνει καχύποπτοι προς κάθε μήνυμα που έρχεται από τα έξω και που ίσως φέρνει μαζί του ψεύδη ή αυταπάτες».<sup>23</sup>

Απ' όσους έγραψαν για την αμφισβήτηση μέσ' από τους κόλπους της ίδιας γενιάς, γίνεται φανερό ότι άρθρωσαν αναιρετικό λόγο για την αμφισβήτηση ο Στέφανος Μπεκατώρος, ο Ηλίας Γκρής [δες και σελ.141] και ο Κώστας Γ. Παπαγεωργίου.

Ο ομότιμος καθηγητής της Νεοελληνικής Έδρας *Κ.Π. Καβάφης* στο Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν Βασίλης Λαμπρόπουλος, στο άρθρο του με τίτλο «Για τη μελέτη της Γενιάς του '70 στη λογοτεχνική αγορά», θα προβεί σε αρκετά ενδιαφέρουσες και ουσιαστικές παρατηρήσεις που αξίζει να τις παραθέσουμε.<sup>24</sup>

«Η Γενιά του '70», σημειώνει, «είναι ένα από τα πιο ενδιαφέροντα πολιτισμικά φαινόμενα της μεταπολεμικής Ελλάδας ως προς το ότι μια ομάδα συγγραφέων, χαμηλής λογοτεχνικής παιδείας και επίδοσης, πέτυχε συντομότερα από κάθε άλλη να ενταχθεί στον ποιητικό κανόνα. Τα μέλη της ήταν στην πλειοψηφία τους απαίδευτοι και ακαλλιέργητοι στιχοπλόκοι που

<sup>23</sup> Στέφανος Μπεκατώρος, *Το πνεύμα της αντίστασης. (Για τον πολιτισμό και την πολιτική)* Εκδόσεις Ερμείας, Αθήνα, 1993, σσ. 114-115. Ό.π., Μαρία Ψάχου.

<sup>24</sup> <https://mag.freear.gr/gia-ti-meleti-tis-genias-toy-70-sti-logotechniki-agera/>

γοητεύονταν από τη λογοτεχνική σκηνή και φαντάζονταν τους εαυτούς τους ποιητές. Δεν είχαν κάνει αξιόλογες σπουδές, δεν ήξεραν γλώσσες, δεν ταξίδευαν στο εξωτερικό, δεν γνώριζαν την ελληνική ποίηση, δεν παρακολουθούσαν διεθνείς τάσεις, δεν επικοινωνούσαν με ξένους ποιητές, δεν είχαν πολιτιστική ενημέρωση και γενικά έπλεαν σε ένα ομιχλώδες πέλαγος ημιμάθειας, χωρίς μάλιστα αυτό να τους προβληματίζει. Είχαν μια θολή και ανερμάτιστη ταύτιση με τους μπητ (δηλαδή μια γενιά πίσω) κι αυτό τους αρκούσε. Αν και φιλόδοξοι, γνώριζαν τις πολύ περιορισμένες ικανότητές τους και δεν υπερτιμούσαν τον εαυτό τους –όσπου κάποιοι κλειδοκράτορες της ποιητικής πολιτείας τους παραπλάνησαν πως άξιζαν πολύ περισσότερο.

Η κατασκευή και το πακετάρισμα της Γενιάς του '70 ήταν αποτέλεσμα ιστορικής ανάγκης και συγκυρίας. Το 1970, όταν σταμάτησε η προληπτική λογοκρισία, ήταν πολλοί εκείνοι που αναζήτησαν το καινούργιο κι αμφισβητησιακό στη λογοτεχνία, η οποία είχε σωπάσει για τρία χρόνια και προσπαθούσε να βρει μια φωνή. Μεταξύ τους ένας νεοελληνιστής, ένας ξεπερασμένος ποιητής, ένας φέρελπισ ποιητής, ένας επίδοξος κριτικός, ένας μεταφραστής, ένας πολιτιστικός ακτιβιστής και μια εκδότρια. (Σημασία δεν έχουν τα άτομα αλλά οι ρόλοι και η διαπλοκή τους.). Είχαν όλοι εξαιρετική αίσθηση αγοράς, συναλλαγών και επενδύσεων, και μάλιστα τέσσερις από τους επτά είχαν μακρόχρονες επιδόσεις. Χωρίς να συνεργάζονται στενά μεταξύ τους, αφού ο καθένας είχε ήδη συμμάχους και συμπαίκτες στον τομέα του, οι προσπάθειές τους συνέκλιναν και αλληλο-ενισχύθηκαν.[...]

Χρίστηκαν αμέσως «γενιά» ώστε να αποκτήσουν και την οργανική συνοχή μιας ομάδας και κύρος αντίστοιχο με εκείνο της γενιάς του '30 και της γενιάς του '50. [...]

Υποστηρίχθηκαν από ένα ευρύ φάσμα κριτικών, πανεπιστημιακών, δημοσιογράφων και εκδοτών, κερδίζοντας την προσοχή και το σεβασμό ανθρώπων του πνεύματος με δύναμη κι επιρροή.

Προβλήθηκαν από τα μέσα μαζικής επικοινωνίας και επειδή το επιδίωξαν συστηματικά και επειδή τα μέσα αναζητούσαν φωνές πολιτιστικής αμφισβήτησης.

Ανθολογήθηκαν τάχιστα [...]

Εξέδωσαν δικά τους περιοδικά ώστε να παρουσιάζουν το έργο τους με δικούς τους όρους και να επηρεάζουν την αγορά αποφασίζοντας τι και πότε θα δημοσιευτεί.

Εισέδυσαν σε κάθε είδους λογοτεχνικούς θεσμούς: άνοιξαν βιβλιοπωλεία, δημιούργησαν εκδοτικούς οίκους, έγιναν σύμβουλοι σε υπάρχοντες οίκους, συνεργάστηκαν με λογοτεχνικά ένθετα, συμμετείχαν σε ετήσιους απολογισμούς, και γενικά απέκτησαν πολύπλευρη θεσμική αξιοπιστία και εξουσία.

Επιδίωξαν την τακτική δημόσια και κοινή παρουσία τους. Τους εύρισκες παντού καθώς κυκλοφορούσαν πολλοί μαζί σε συγκεντρώσεις λογοτεχνών, διανοουμένων, εικαστικών και άλλων που διέθεταν πολιτιστική ισχύ ώστε να φαίνεται πως ασκούν επιρροή στους χώρους όπου παίρνονται μείζονες αποφάσεις.

Εμφανίστηκαν με μεγάλη ομοιογένεια γλώσσας και ομοιομορφία ύφους, βασισμένες στην προφορικότητα και την πεζολογία, ενισχύοντας έτσι την εντύπωση ότι αποτελούσαν ενιαία τάση και αποθαρρύνοντας αρχηγικές φιλοδοξίες.

Άφησαν να θεωρηθεί η σαχλαμάρα ειρωνεία, το καλαμπούρι σάτιρα, η ασχετοσύνη αμφιβολία, η αταξία ανατροπή, φροντίζοντας να τους βρίσκουν αξιαγάπητα απροσάρμοστους όσοι

διαμόρφωναν τη φιλελεύθερη πολιτιστική γνώμη, πεποίθηση και προτίμηση. [...]

Αντλήσαν θεματικά από έναν μικρόκοσμο υπαρξιακών απογοητεύσεων και πούλησαν ακίνδυνη αμφισβήτηση, εκφράζοντας μια κοινωνική άρνηση που η αγορά και το καλλιεργημένο κοινό μεγαλοποίησαν σε πολιτιστική αντίσταση.

Η αντίσταση αυτή ήταν εύλογα βραχύβια. Με την πτώση της χούντας η Γενιά του '70 έχασε τα ιδεολογικά ερείσματα και το πολιτιστικό της κεφάλαιο, και αποσυντέθηκε σε μεμονωμένες εσωστρεφείς ποιητικές πορείες, πολλές από τις οποίες σύντομα διακόπηκαν.»

Από τις επιμέρους αρνητικές νύξεις του, φαίνεται, ότι ο Λαμπρόπουλος στέκεται απέναντι στους ποιητές της *γενιάς του '70*.

Δεν κρύβει την πρόθεσή του, να απαξιώσει συλλήβδην μια ολόκληρη γενιά ποιητών με χαρακτηρισμούς «απαίδευτοι και ακαλλιέργητοι στιχοπλόκοι» και ότι «δεν είχαν κάνει αξιόλογες σπουδές, δεν ήξεραν γλώσσες...» Με την απορριπτική του θεώρηση να κλείνει με τον αφορισμό, πως τα μέλη αυτής της γενιάς «γενικά έπλεαν σε ένα ομιχλώδες πέλαγος ημιμάθειας...».

Η δικαιοσύνη του μελετητή, ωστόσο, ακόμη κι αν υπάρχουν τέτοιες περιπτώσεις ποιητών, οφείλει να διαψεύσει τον Βασίλη Λαμπρόπουλο, με το προηγούμενο ποιητών από παλιότερες γενιές που, είτε διέκοψαν τις ανώτερες σπουδές τους είτε αρνήθηκαν να σπουδάσουν π.χ Οδυσσέας Ελύτης, Γιάννης Ρίτσος. Κι από τη *γενιά του '50* λ.χ. Νίκος Καρούζος, Μίλτος Σαχτούρης. Χωρίς βέβαια κάτι τέτοιο να εμποδίζει στο ελάχιστο την καταξίωσή τους εγχώρια και διεθνή.

Άλλωστε μια έρευνα για το θέμα αυτό, μας έδειξε ότι η συ-

ντριπτική πλειοψηφία των ποιητών σπούδασε στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Από τους 58 ποιητές που ανθολογούνται στην ανθολογία *Γενιά του '70*, [εκδόσεις Όμβρος, Αθήνα 2001], οι 43 έχουν πραγματοποιήσει ανώτατες ή ανώτερες σπουδές, το 70%.

Παρ' όλα αυτά (και μ' αυτά), δεν είναι στις προθέσεις μου εδώ, να αποδυθώ σε συνηγορία για το κύρος μιας γενιάς ποιητών. Δεν είναι αυτός ο σκοπός μου.

Η *γενιά του '70*, άλλωστε, κατέγραψε αναμφίβολα την τροχιά της για μισόν αιώνα, στο ποιητικό στερέωμα του τόπου ενσωματωμένη στο ενιαίο σώμα της σύγχρονης ποίησής μας. Κι όσο για τα περιοδικά, τις παρέες κ.ο.κ δεν έλειψαν με όλα τα επακόλουθα (άκομψους ανταγωνισμούς κι εμπαθείς αποκλεισμούς) από καμιά περίοδο και γενιά.

Σκοπός τής μελέτης μου είναι να διερευνήσω και να αναδείξω μια ποιητική φυσιογνωμία με ισχυρό αποτύπωμα στους κόλπους της γενιάς της [*Γενιάς του '70*] και, βέβαια, στην ποιητική παρακαταθήκη του 20ου και του 21ου αιώνα», καθώς, όπως γράφει ο Βαγγέλης Χατζηβασιλείου,<sup>25</sup> «πίσω από το μακρύ ταξίδι του Γκρή στην ιστορία, στη φιλοσοφία και τις τέχνες κρύβεται ένας ακατάπαυστος αγώνας για την εξασφάλιση των παρακαταθηκών».

---

<sup>25</sup> Βαγγέλης Χατζηβασιλείου: Το μακρύ ταξίδι της ποίησης στην ιστορία και τη λογοτεχνία, Αθηναϊκό και Μακεδονικό Πρακτορείο Ειδήσεων, Ιούνιος 2018.